

Список використаних джерел:

1. Global dynamics. Global Trade Alert. URL: https://www.globaltradealert.org/global_dynamics (date of access: 28.05.2023)
2. Чентуков Ю.І., Балабанова Н.В. Сучасні тенденції впровадження політики протекціонізму в Україні. Актуальні проблеми науки та освіти: Збірник матеріалів XXII підсумкової науково-практичної конференції викладачів МДУ, м. Маріуполь, 2020. С.23-24. URL: https://mdu.in.ua/Nauch/Konf/2020/zbirka_aktualni_problemi_nauki_ta_osviti_2020.pdf
3. Мазаракі А.А, Мельник Т.М. Неопротекціонізм і торговельні війни. Вісник Київського національного торговельно-економічного університету. 2021. 135(1). С. 4–22. [https://doi.org/10.31617/visnik.knute.2021\(135\)01](https://doi.org/10.31617/visnik.knute.2021(135)01)
4. Булатова О.В., Марена Т.В. Особливості використання протекціоністських заходів в умовах вільної торгівлі. *Міжнародні відносини. Економічні науки*. 2018. №16. С.65-68.

Беззубченко О.А., к.е.н., доцент,
Маріупольський державний університет,
Київ, Україна

ВПЛИВ ВІЙНИ В УКРАЇНІ НА АРХІТЕКТУРУ МІЖНАРОДНОЇ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ

Bezzubchenko O., Ph.D., Associate Professor,
Mariupol State University,
Kyiv, Ukraine

IMPACT OF THE WAR IN UKRAINE ON THE ARCHITECTURE OF INTERNATIONAL ECONOMIC SECURITY

***Abstract.** The aggressor's invasion of Ukraine, which has been going on for the second year, is a tragedy with far-reaching human and economic consequences and a powerful challenge not only to the people of Ukraine, but also to the security policy, primarily of European countries. Conceptual approaches to the issues of security and defense of European countries were based on conflict prevention, peacekeeping based on international cooperation, today the emphasis has shifted towards ensuring defense with an increased role of NATO, and assessing the consequences of Russian aggression both for Europe and the world community as a whole.*

У той час, як пандемія підкреслила вразливість ланцюгів поставок з точки зору «своєчасності поставок у місце призначення», економічні наслідки війни в Україні підкреслили додаткові ризики в такій системі. Формується нове геополітичне середовище, яке впливатиме на майбутні корпоративні рішення при цьому глобалізація поступово набуває нових форм. Деглобалізація викликає зростання цін, принаймні, у короткостроковій перспективі, що посилює інфляційний тиск. Економія коштів за рахунок використання дешевих енергоресурсів країни агресора буде більш ретельно перевірятися на ризик.

До початку військової агресії в Україні, за прогнозами, світове економічне зростання у 2022 році повинно було скласти 5 відсотків [1]. Згідно зі звітом ОЕСР від листопада 2022 року, війна в Україні стала «масштабним та історичним енергетичним шоком» для світових ринків. «Шок» війни був одним із головних факторів, які сповільнили економічне зростання у 2022 році лише до 3,1 відсотка, при цьому ОЕСР прогнозує його сповільнення до 2,2 відсотків у 2023 році [2].

Війна, за оцінками міжнародних організацій, здійснила найбільший вплив на економіку Європи, де зростання в 2023 році становитиме лише 0,3 відсотка, при цьому Україна вже зазнала такого рівня шкоди, якого в Європі не бачили з часів Другої світової війни, таким країнам як Німеччина та Сполучене Королівство в ті часи знадобилося від 20 до 30 років для відновлення після війни [3]. Світові експерти також зазначають, що нинішній рівень ризику повертає світову спільноту до періоду невизначеності одразу після розпаду Радянського Союзу, можливо, навіть до розпаду холодної війни чи ситуації в Європі наприкінці 1930-х років.

Сучасний перебіг подій, фактично відтворює поділ світової економіки часів холодної війни на певні сектори, тільки тепер агресор опинилася в більш невигідному становищі, оскільки він не має впливу на більшість територій радянського блоку (Рада Економічної Взаємодопомоги— РЕВ), колишні члени якої зараз є членами ЄС і НАТО. Позитивним є те, що у майбутньому це має залишитися без змін. Держави світу сьогодні постали перед проблемою посилення уваги до національної та економічної безпеки. В умовах надзвичайної невизначеності очевидним є те, що після врегулювання війни в Україні, побоювання Заходу, щодо агресивної політики росії, та вірогідності «спеціальної військової операції» у першу чергу в Молдові, а згодом на прилеглих територіях інших країн, призведуть до не повернення західних компаній у країну-агресорку. І хоча споживачі росії виживуть без продукції західних компаній, блокування західних технологій вплине на високотехнологічне виробництво в країні. Це також може вплинути на здатність агресора експлуатувати існуючі родовища нафти і газу та розробляти нові. Несприятливими будуть також відсутність доступу до західних фінансових ринків та установ, включаючи всесвітню систему обміну платіжними повідомленнями SWIFT.

Важливим фактором є також, скорочення експорту російського газу до Європи, що зменшує державні доходи цієї країни, та відповідно порушує грошовий потік, який підтримує російський політичний вплив. Без Газпрому вплив агресора зменшиться, а подібні домовленості може бути складно відтворити в таких країнах як Індія або Китай. Переважна кількість європейських країн, виступає за узгоджену європейську політику, спрямовану на поступове припинення російського газу та повне відокремлення від її енергетичного зв'язку з агресором, що призведе до демонтажу олігархічних мереж, побудованих агресором по всьому континенту. Ще одним важливим фактором впливу на формування майбутньої архітектури світової безпеки є те, що війна в Україні та загроза з боку Китаю зміцнили прагнення Європи збільшити витрати на оборону, що призвело до різкого зростання цін на акції виробників оборонної техніки та збільшенні їх прибутків. Ідея Європейського оборонного союзу, яка довгий час була лише нездійсненою мрією, тепер стала реальністю і вперше в історії ЄС фінансує обладнання для іноземного конфлікту.

У 2023 році додатковим викликом для ЄС став підрив позицій глобальної багатосторонньої торгової системи, яка була ключем до власного процвітання Європи. Провідні економісти ЄС, у тому числі виконавчий віце-президент Валдіс Домбровскіс і генеральний директор Сабіна Вейанд, чітко заявили про незмінну відданість ЄС Світовій організації торгівлі (СОТ) [4], навіть за умови, що вона, імовірно, залишилася у минулому. Нинішній геополітичний клімат змусив усіх переглянути свої ланцюжки поставок. Вартість та доступ до ринку більше не можуть бути єдиним фактором, що визначає місце виробництва товарів. Власна політика ЄС також кине виклик системі вільної торгівлі, особливо з урахуванням зростаючих екологічних, соціальних та управлінських правил (ESG). Нові вимоги ЄС в галузі звітності чи обмеження щодо примусової праці, вирубування лісів, викидів вуглецю та інших питань змусять компанії коригувати свої ланцюжки поставок.

Також існує думка, що на нову архітектуру міжнародної економічної безпеки вплине майбутній вступ України та Молдови до ЄС.

Нова формула інтеграції нових членів ЄС включатиме процес «поетапного вступу» або «поступової інтеграції», при якому відчутні переваги, насамперед доступ до спільного ринку та участь у ньому, надаватимуться частинами в міру того, як кандидати проводитимуть ключові реформи. Не обіцяючи повних прав голосу в блоці у найближчій та середньостроковій перспективі, буде надано потенційно довгострокові вигоди для громадян та економіки країн-кандидатів вже на етапі адаптації, що безумовно, сприятиме їх економічному зростанню.

Список використаних джерел:

1. *IMF's World Economic Outlook (WEO) (2023)* [E-Reader Version] Retrieved from <https://www.imf.org/en/Publications/WEO>

2. *OECD Economic Outlook, Volume 2022 Issue 2* [E-Reader Version] Retrieved <https://www.oecd-ilibrary.org/sites/f6da2159-en/index.html?itemId=/content/publication/f6da2159-en>
3. Jenkins, Brian Michael. (2023). *Consequences of the War in Ukraine: The Economic Fallout* [E-Reader Version] Retrieved <https://www.rand.org/blog/2023/03/consequences-of-the-war-in-ukraine-the-economic-fallout.html>
4. Atlantic Council experts (2023) *In 2022, the war in Ukraine awakened Europe. Here's how it must adapt in 2023* [E-Reader Version] Retrieved <https://www.atlanticcouncil.org/blogs/new-atlanticist/in-2022-the-war-in-ukraine-awakened-europe-heres-how-it-must-adapt-in-2023/>

Бойда С.В., к.е.н.,
Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича,
Чернівці, Україна

РЕЛОКАЦІЯ БІЗНЕСУ ПІД ЧАС ВІЙНИ: ПРОБЛЕМИ ТА МОЖЛИВОСТІ

Boida S.V., PhD in Economics,
Yuriy Fedkovych Chernivtsi National University,
Chernivtsi, Ukraine

BUSINESS RELOCATION DURING THE WAR: PROBLEMS AND OPPORTUNITIES

***Abstract.** One of the priority areas of the state's economic policy during the war is the preservation of entrepreneurial potential. Relocation of enterprises to safer regions has become the main, and sometimes the only, way to preserve business. Threats and opportunities of internal migration of enterprises, as well as risks that arise when business is relocated abroad, are considered.*

З початком повномасштабного вторгнення перед багатьма підприємствами постав вибір: або призупинити діяльність на невизначений період, або здійснити переміщення бізнесу. Повна або часткова релокація підприємств із зони активних бойових дій стала одним із ключових способів збереження бізнесу.

Згідно з дослідженням European Business Association, за програмою релокації, яку запустив український уряд ще в березні минулого року, вдалося перевезти 772 підприємства та зберегти понад 35 тисяч робочих місць [1]. Найбільше підприємств релокувались до Львівської (24%), Закарпатської (14,5%), Чернівецької (9,8%), Івано-Франківської (8,3%), Хмельницької (7,3%), Тернопільської (6,3%) областей [2]. Варто звернути увагу, що